

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Szatmári Mór

Cím: Barna Izidor

Forrás: Világ

Bp

(Hely)

1922. 10. 25.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Barna Izidor

Idő

"1922"

Személy

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

BARNA IZIDOR IRTA: SZATMÁRI MÓR

Sokat írtak róla. Sőt egy egész album foglalkozott vele. De egyetlen róla írt cikkben sem találtam meg az igazi Barna Dóri alakját. Azok, akik róla írtak, csak a nagyszerű riportert, meg az ölteles „heccmestert” ismertették benne. Mint emberről, alig esett szó róla. És mint riporterre is több idegen sallangot akasztottak. Barna Dóri mint riportert sem szorult arra, hogy valótlanosságokkal nagyítsák. Ezek nélkül a valótlanosságok nélkül is páratlanul áll a magyar zsurnalisztikában. Így nem igaz, hogy a híres danzigi telegrammot ő szerezte meg abból a bizonyos papirkosárból. Ezt a szenzációt még életében fűzték hozzá; eleintén tiltakozott is ellene, de azután valóságos legendaszerűséggel tapadt hozzá. Pedig a danzigi telegrammot Vánca Mihály küldötte el Debrecenből az *Egyetértés*-nek; Vánca kotorászta ki a király számára berendezett lakosztályban lévő papirkosárból. Sőt Vánca Mihály ezért bíróság elé is került és a bíróság el is ítélte. Barna Dórinak az egész dologhoz nem volt semmi köze.

Huszesztendőskorában, 1880-ban került Székesfehérvárról Budapestre s az *Egyetértés* munkatársa lett. Mikor én 1881 őszén beléptem az *Egyetértés* szerkesztőségébe, Dórinak már ujságírói multija volt Budapesten. Mintha sohase lett volna kezdő, úgy hódította meg első rohamra a riporteri teret. Attól a pillanattól kezdve, hogy megismerkedtünk, megszerettük egymást. Esztendőnkön át lakótársak voltunk s bár csak pár esztendővel voltam idősebb, mindig „apám”-nak szólított. És volt is hozzám való ragaszkodásban a baráti bizalma mellett valami különös fiú melegség. Nagy darab, vöröshaju, sűrű vörös bajszos fiú volt. Kissé esetlen a tartásában, főleg a mozdulataiban s én igyekeztem farigcsálni rajta, de nem sok eredménnyel. Teljességgel nem adott a külsőségekre. Egyszer kidoztam azt az öreg zsidót, akinél a fehérneműjét mosatta, mert bosszantott, hogy

elrontják a ruháit. Dóri csak józúen mosolygott s azután azt mondta: Apám, kár volt ezt a szegény embert kidozni, nekem ugyanis jó, ahogy ő mosatta a ruhámat, de ő szegény most elveszt egy kudschaftot. Nem is bírta el ezt a kegyetlenséget s a következő héten már megint ott volt az öreg zsidó. Dóri bosszánatot kért tőle. Ez a kis eset jellemző rá.

Soha olyan szelidlelkű jó embert nem ismerem, mint amilyen ez a darabos, hatalmas természetű nagy fiú volt. Nem tudott se haragudni, se gyűlölni, csak szeretni. Kedélyét nem marcangolták szenvedélyek s nem zavarták viharos indulatok. Csak egy téren volt kérélhetetlen. Ott, amikor a riport megszerzése körül le kellett főzni a rivalisokat, meg a heccet dolgában.

A nyolevanas esztendőnkben voltak Budapesten a híres kasszabetörések, meg a kasszafurások. Dóri a riporteri működésnél tultett az összes rendőri nyomozókon. Akkor még nem voltak detektívek. Dóri megelőzte a rendőröket. Megtudván, hogy a rendőrség kiket gyanúsít, vagy kiket szemelt ki tanukul, Dóri fölkereste s kihallgatta őket — rendőri minőségben; jegyzőkönyveket vett föl s reggel a rendőrség álmélkodással olvasta az *Egyetértés*-ben azoknak vallomásait, akiket csak ezután kellett kihallgatni. A rendőrség haragudott, de Dórinak nem volt semmi bántódása, mert a rendőrök is szerették és kissé félték is tőle. Sokkal többet tudott, semhogy tanácsos lett volna fölingerelni. Az 1883-ik esztendő roppant bűnügyi szenzációt hozott. Majláth György országbíró egy reggelén meggyilkolva találták budavári palotájában. Ennek a bűnügynek a nyomozásánál Dóri akkora zsenialitást fejtett ki, hogy többször az ő utasításai szerint járt el a nyomozó rendőrség. És a nyomozás nem tudott Dóri elől titkot megőrizni. Egyik éjjel bejött a redakcióba és részletes tudósítást írt a letartóztatott Spanga kihallgatásáról. Kérdésekkel és feleletekkel. Semmiképpen se akarta elárulni, hogyan jutott hozzá. Mikor éjjeli munka után mentünk a kávéházba, kérdeztem tőle, hogy szerezte meg azt a szenzációs érdekességet. Előttöm nem volt titka. Elménda, hogy belopózkodott a Fortuna épületébe s ott egy ablak alatt megkupo-rodva végignézte és végighallgatta az egész éjjeli

kihallgatást. Szigorú diszkrécióban kell tartania a dolgot, mert ha megtudnák, hogy ő ott volt a Fortuna épületében, könnyen kipuhathatnák, kinek a segítségével jutott be, s annak nagy baja lehetne.

Miképpen szerezte meg egy nagy hadgyakorlat alkalmával azt a telegrammot, melyben I. Ferenc Józsefet tudatták, hogy a trónörökösné áldott állapotban van; miképpen tűnt föl a királynak a „vörös ember”, aki mindenütt látható; miképp fözte le rivalisait, hogy bizonyos riportokat kizárólag a maga számára biztosítson; ezeket már sokszor sokféleképpen megirták. Egyik hecce miatt vizsgálatot is indítottak ellene. Mikor minden pillanatban várták a szerkesztőségekben Stefánia trónörökösné lebetegedését, egyik éjjel az *Egyetértés* szerkesztőségébe bécsi távirat érkezett. Tévedésből két blankettával. Mindkettőn ki volt töltve a feladási és érkezési idő rovata, de a szöveg csak az egyik blankettán volt. Dórinak pokoli ötlete támadt. Az üres blankettára németül a következő szöveget írta:

„Trónörökösné egészséges leánygyermeket szült; pár perccel később egészséges fiugyermeknek adott életét.”

A blankettán rajta lévén a hivatalos papírleragasztó is, Dóri leragasztotta vele a telegrammot és ráírta a *Nemzet* szerkesztősége címét. Alighogy ezt elvégezte, táviratkihordó új telegrammot hozott. Dóri átadta neki a *Nemzet*-hez címzett táviratot, azzal, hogy kézbesítse a *Nemzet*-nek, mert tévedésből az *Egyetértés* szerkesztőségében hagyták. Mikor éjjeli 11 óra után a *Nemzet* éjjeli szerkesztősége me-
ezt a telegrammot, ott roppant felfordulás támadt. Előre megirt vezércikk volt arra az esetre, ha a trónörökösné fiut, arra is, ha leányt szül. De mit csináljanak most, mikor leány is, fiú is született? A segédszerkesztő felverette éjjeli álmából Vizi Imre szerkesztőt, aki gyorsan bejött a redakcióba és új vezércikk írásához fogott azzal a gondolatmóttel, hogy ime, a gondviselés is a dualizmus mellett tesz tanúságot. Időközben persze a redakció lázasan tudakozódott a Távirati Irodánál is, a táviróhivatalban is, bécsi tudósítójánál is (távirati uton persze, mert akkor még interurban-telefon nem volt) s kiderült, hogy az a bizonyos telegramm apokrif, ilyen telegramm

nem érkezett a budapesti táviróhivatalba. Viziék nem vették tréfára a dolgot s az ügyben feljelentést tettek. Meg is indult az eljárás, de nagyon lassu tempóban. Már köztudomásu volt az egész eset, hanem azért a vizsgálat megrekedett. Tréfa volt az egész, nem esett miatta baja senkinek. Punktum. Senki se akarta Dórit bántani.

Legérdekesebb volt azonban az a tréfája, amit néhai Somogyi Ede kollégánkkal csinált. Ez is a nyolcvanas években történi. Dóri összebeszélte Somogyival, hogy együtt vesznek egy bécsi promeszt, amellyel, ha a számai kijönnek, 200.000 forintot lehet nyerni. Roppant vagyon volt ekkora pénz abban az időben. Megállapodtak abban, hogy a promeszt egyikök sem nézi meg, hanem beteszik zárt borítékba és csak a bécsi huzás napjának éjjelén bontják fel, mikor a huzás eredményeiről szóló távirat megérkezik. El is küldötték Herczeg Józsefet, a szerkesztőség szolgáját, hogy vegyen egy 10 forintos promeszt egyik trafikban. Dóri módját ejtette, hogy Herczegnél az utcán megnézza a promeszt és feljegyezze magának a számai. Persze a jó Somogyi ilyenre nem is gondolt. A promeszt borítékba zárták és átadták megörzés végett Seffer László segédszerkesztőnek. A huzás napján az éjjeli redakcióba tíz óra után megérkezett a bécsi távirat, mely a kihuzott számokat közölte. Dóri ugy állapodott meg Somogyival, hogy ő a táviratból olvassa fel a számokat, Somogyi pedig a zárt boríték-ból kivett promesztől lesi, vajjon kijöttek-e a promeszt számai. Mélységes csöndben olvasta fel Dóri egyenkint azokat a számokat, melyek a promeszen voltak. Minden egyes szám után Somogyi hangosan és egyre izgatottabban ismételte a számot. Mikor Dóri felolvasta a sorszámot is, mely egyezett a promeszt sorszámával, Somogyi szinte felüvöltött. Nyertünk! — kiáltotta. Dóri felugrott, odarohant Somogyihoz, egymás nyakába borultak. Összecsókolóztak. Nyertünk! Nyertünk! Gazdagok vagyunk! — kiáltozták. Somogyi magánkívül volt nagy örömben. Legelőször is megkérte Seffert, mentse fel a mai munka alól, mert oly izgatott, hogy nem tud dolgozni. Azután kifizetődte a boldogító nagylelkűség. Összes pénzt, 20 forintot odaadta a szolgának, hogy hozzon a szerkesztőség számára sört, meg virstliit. Azután sorra megkér-

dezte a kollégáitól, hogy kinek mi kell, mert ő azt ajándékol adja. Tőlem is megkérdezte, de mert nekem Dóri elárulta a tréfát, azt mondtam Somogyinak, hogy nagyon köszönöm a jóságát, de nekem nem kell semmi. Kissé meg is aprehendált. Persze, büszke ember vagy, — mondotta. Legutoljára Benes Jánoshoz fordult: — Hát neked mi kell, János?

— Tudod, Edus, nekem van egy kis házikóm Kispesten, nagyon rongyos a fedele, nincsen rózsem: új zsindeletet kérek.

— Jól van János, új zsindeletet rakatok a házadra.

Valami különös, lázas, de mégis ünnepies hangulat uralkodott a redakcióban. Mindenki örült a kollégák szerencsésének és nem irigvelte őket érte senki. Ugy éjféltajt Somogyi már készült hazafelé. Félrehívtam Dórit s azt mondtam neki, hogy most már tudassa Somogyival a tréfát, mert különben baj lehet a dologból.

— Miért, apám?

— Azért, mert ha ez az ember most hazamegy és felriasztja álmából gyöngre, beteges feleségét azzal, hogy dusszagokká lettek s építgetik a légvárakat, reggel meg kiderül, hogy megcsaltad őket, az a szégyény asszony komolyan belebetegedhetik.

— Igazságod van, apám, erre nem gondoltam.

És már ment is Dóri Somogyi felé, jámbor mosolygással az ábrázatán:

— Édes Edus, elég volt a tréfából. Én rászédtek. Nem nyertünk.

Somogyi hangosan felkacagott:

— Most akarsz lóvá tenni, hiszen a magam szemével láttam a számokat.

— Igen, a promeszen, de a táviratban más számok voltak.

— Nem igaz, nem igaz — kiáltotta Somogyi —, most akarsz megcsalni.

De azért rohant ki a nyomdába, hogy megnézza azt a bécsi táviratot.

Pár perc múlva visszajött. Azt hittük, nagyon dühös, vagy legalább is nagyon csüggedt lesz. Nem. Mosolyogva ment oda Dórihoz, átölelte és így szölt hozzá: „Te most azt hiszed, hogy én nagyon haragszom rád. Ellenkezőleg, nagyon hálás vagyok ne-

ked. Én soha életemben nem voltam boldog — csak most vagy másfél óráig. Ezt pedig neked köszönhetem. Dórinak kicsordult a köny kék szemeiből. Nagyon meg volt hatva.

Olyan volt a modora, hogy nem lehetett rá megharagudni. Egy nagy okos gyermek, tele jószággal és szeretettel.

A nők is szerették. Voltak szinte meglepő sikerei a nők körül. De Dóri ezeket a sikereket is csak tréfának nézte. Mulandó apróságoknak. Csak egyszer volt igazán komolyan szerelmes. Mikor megszerette az unokahugát, akit feleségül is vett. Oh, milyen boldog volt akkor! Minden egyéb sikere, minden más diadala eltörpült e mellett a tiszta, verőfényes boldogság mellett.

Mikor váratlanul a *Pesti Napló* szerkesztője lett, s melegen gratuláltam neki, Dóri nagyon komoly volt.

— Tudod, apám, nagyon furcsa az, hogy én szerkesztője legyek egy nagy lapnak. Utódja Kemény Zsigmondnak, meg Urvárnak. Azok nagy urak voltak. Azok tudtak parancsolni az embereknek, de én, de én, hol veszem én a respektust?

— Bolond vagy. A respektust megadja az állásod és biztosítani fogja a tudásod.

— Hogy az isten áldjon meg ezért az okos mondásért! Hanem azért, tudod, megkértem ám Rákosi Jenőt, hogy csak tartsa fenn számomra a helyemet, ha visszamegyek a B. H.-hoz.

Pár esztendő múlva csakugyan visszament, de Rákosi nem a régi helyére ültette, hanem kreált számára egy lapot, az *Esti Ujság*-ot, melynek Barna Dóri lett a felelős szerkesztője.

Az *Esti Ujság* krajcáros lap volt. De azért nem afféle boulevard-lap, hanem igen komoly, magas színvonalu ujság, melyet Dóri mesteri módon redigált, ugy, hogy hamarosan tényezővé vált a zsurnalisztikában. Dóri nemcsak megtartotta a lap komoly előkelőségét, hanem egyre fokozta tekintélyét. És ő maga is nagyon megkomolyodott. Csak a lapjának me a családjának élt. Abban büszkeségét, ebben pedig örömet és boldogságát találta. Fiatalon halt meg. Egyéni karakterének sok ékes vonása közt legszebb volt a minden önzéstől mentes szíjjósága.